

โครงการยววิจัยเศรษฐกิจชุมชนฉบับสมบูรณ์ ปี 2552

โครงการ “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชน หมู่ที่ 4
ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง”

อาจารย์ที่ปรึกษา นางสาวสุนันท์ บุสบล
โรงเรียนกันตังพิทยากร

คณะผู้วิจัย

นางสาวศิริพร ชูทอง
นางสาวปราณี จันทช่วย
นายก้องเกียรติ บุญศรี
นายชนารัตน์ เพียรดี

เดือน ตุลาคม 2553

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ชุดโครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง”

ชื่อโครงการ “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง”

ผู้จัดทำ: 1.นางสาวศิริพร ชูทอง
2.นางสาวปราณี จันช่วย
3.นายก้องเกียรติ บุญศรี
4.นายธนารัตน์ เพียรดี

ครูที่ปรึกษา: นางสาวสุนันท์ บุสพล

โรงเรียน: กันตังพิทยากร อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และพื้นที่เหมาะสม ในการปลูกต้นจาก และเพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง “จาก” เป็นพืชที่อยู่กับคนไทยมาช้านานถึงแม้ว่าในปัจจุบันนั้นไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปมากนัก ทำให้การนำมาใช้ประโยชน์ของจากในชีวิตประจำวันจะพบเห็นได้น้อย แต่ในสมัยที่ปู่ ย่า ตา ยาย ยังเป็นเด็ก หรือเป็นหนุ่มสาว ต้นจากมีประโยชน์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมายทั้งอุปโภคและบริโภค นอกจากต้นจากจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายแล้วยังเป็นพืชภาคเกษตรกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในชุมชนที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกต้นจากอย่างเป็นกอบเป็นกำ ส่งผลทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในความหลากหลายของการนำไปใช้ประโยชน์ของต้นจาก รวมทั้งผู้วิจัยเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในครัวเรือน จึงเกิดแนวคิดที่จะศึกษาสภาพเศรษฐกิจของผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 10 ครัวเรือน โดยเป็นการศึกษาข้อมูลลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และพื้นที่เหมาะสมในการปลูกต้นจาก ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจแต่ละครัวเรือนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จากผลการศึกษาพบว่า ต้นจากเป็นพืชปลูกง่าย ชอบน้ำ พื้นที่เหมาะสมในการเพาะปลูกต้นจากต้องเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเข้าถึง ต้นจากมีลักษณะที่เด่นกว่าพืชเกษตรกรรมชนิดอื่นที่ไม่ต้องกังวลในการรดน้ำ ต้นจากหรือปริมาณน้ำในการรดเพราะต้นจากจะเจริญเติบโตในบริเวณที่เป็นริมฝั่งแม่น้ำลำคลองสำหรับรายได้จากต้นจากมาจากส่วนต่างๆ ของต้นจากได้แก่ (1) ยอดจาก เป็นส่วนที่มีการจำหน่ายมากที่สุด เนื่องจากเมื่อตัดจาก

ต้นก็สามารถจำหน่ายได้เลย ถ้ามีคนมาเหมายอดจากก็ไม่ต้องลงมือตัดเอง สร้างรายได้ที่ดีให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพ (2) ลูกจาก จะต้องมีการแปรรูปเป็นลูกจากเชื่อมก่อน ถึงจะจำหน่ายได้ (3) ใบจาก จะจำหน่ายได้ก็ต่อเมื่อมีการลอกใบจากแล้วนำไปตากแดดให้แห้งก่อน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เราได้ ทำการศึกษา มีรายรับอยู่ในระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 70 รายรับในระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 20 และรายรับมากกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 10 รายรับสูงสุด 23,300 บาท รายรับต่ำสุด 5,500 บาท และรายรับเฉลี่ย 10,669 บาท ส่วนรายจ่าย พบว่ามีรายจ่าย ระหว่าง 1,001-5,000 บาท ร้อยละ 50 รายจ่าย น้อยกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 30 และรายรับระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 20 โดยมีรายจ่ายสูงสุด 10,000 บาท รายจ่ายต่ำสุด 650 บาท และรายจ่ายเฉลี่ย 3,225 บาท ซึ่งเมื่อนำรายได้หักลบด้วยค่าใช้จ่ายแล้วกลุ่มตัวอย่างจะมีกำไร 7,444 บาท จากข้อมูล จะเห็นได้ว่า อาชีพเกี่ยวกับผลิตผลจากต้นจากจึงเป็นอีกอาชีพทางเลือกหนึ่งให้แก่ครัวเรือนในชุมชน แต่จากสถานการณ์ปัจจุบันพบว่าพื้นที่ป่าจากลดลงไปจากเดิมมาก เนื่องจากประชาชนในชุมชนเปลี่ยนไปปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างอื่น โดยเฉพาะ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ ต้นจากลดจำนวนลงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเดิมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ สัตว์น้ำนานาชนิด และป่าจากยังมีคุณประโยชน์ต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของคนในชุมชนอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานโครงการ “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากสำนักงานกองทุนการวิจัย (สกว.)

ขอขอบคุณครูที่ปรึกษาโครงการ นางสาวสุนันท์ บุสบล และ นางสุนีย์ ใจเหล็ก ผู้อำนวยการโรงเรียนกันตังพิทยากร เจ้าหน้าที่จากสำนักงานกองทุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนการขจัดเคลาโครงการจนสามารถนำข้อมูลและเผยแพร่ไปยังผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับผลิตผลจากต้นจากได้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางหมาก ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้วิจัย

ศิริพร	ชูทอง
ปราณี	จันท่วย
ก้องเกียรติ	บุญศรี
ธนรัตน์	เพียรดี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
 บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานของการวิจัย.....	2
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	2
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
 บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ภาคใต้กับเศรษฐกิจประเทศไทย.....	4
เศรษฐกิจจังหวัดตรัง.....	4
ลักษณะทางกายภาพของด้นจาก.....	4
การใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของด้นจาก.....	6
สภาพทั่วไปของตำบลบางหมาก.....	7
รายรับ-รายจ่าย.....	8
 บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	
รูปแบบการจัดทำโครงการและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	9
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	9
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	9
การสร้างเครื่องมือ.....	9
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	10
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	10

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ลักษณะทางกายภาพ สภาพภาพในการปลูกต้นจากหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง.....	11
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง.....	11
ผลการศึกษาข้อมูลในรูปแบบตาราง.....	12
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการดำเนินการ	
สรุปและอภิปรายผลการดำเนินการ.....	16
ข้อเสนอแนะ.....	17
เอกสารอ้างอิง.....	18
ภาคผนวก ก.....	19
ภาคผนวก ข.....	22

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 ลักษณะวงทลายจาก.....	8
ภาพที่ 2 ลักษณะลำต้นของต้นจาก.....	8
ภาพที่ 3 ดับจากที่เย็บเรียบร้อย.....	8
ภาพที่ 4 ลักษณะของลูกจาก.....	8
ภาพที่ 5 การลงพื้นที่สัมภาษณ์.....	22
ภาพที่ 6 การทำแบบสอบถาม.....	22

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 รายได้จากต้นจาก(ไร่/ครัวเรือน) ตามประเภทของการจำหน่าย.....	12
ตารางที่ 2 แสดงรายรับของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อเดือน).....	13
ตารางที่ 3 แสดงรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อเดือน).....	13
ตารางที่ 4 แสดงอุปสรรคและปัญหาในการประกอบอาชีพ.....	14
ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะ.....	15

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีรายได้เข้าประเทศจากภาคเกษตรกรรมร้อยละ 50.7 รองลงมาได้จาก สินค้าปศุสัตว์ ค่าส่ง ร้อยละ 13.6 และสาขาบริการ ร้อยละ 7.0 มีพืชเศรษฐกิจสำคัญ เช่น ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง สับปะรด ข้าวโพด เป็นต้น โดยสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจร้อยละ 30.2 ของภาคเกษตรกรรม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553)

“ต้นจาก” เป็นพืชที่อยู่กับคนไทยมาช้านานถึงแม้ว่าในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปมากนัก เนื่องจากมีพื้นที่ปลูกต้นจากน้อยลง โดยในประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกต้นจากบริเวณภาคตะวันออก ได้แก่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา บริเวณภาคใต้ ได้แก่ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำลำคลอง มีต้นจากเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากต้นจากทั้งการอุปโภค บริโภค เช่น ใบจาก สามารถใช้สำหรับห่อขนม มุงหลังคา ทำรางรองน้ำฝน ผลจาก ใช้ทำขนมลูกจากเชื่อม วงทลายจาก ใช้ทำน้ำตาลจาก ยอดจาก ใช้ทำใบยาสูบ ก้านจาก ใช้จักสานเป็นตะกร้า กระเช้า เสวียนหม้อ เป็นต้น นอกจากนี้ ต้นจากยังเป็นพืชภาคเกษตรกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับต้นจาก ในชุมชนที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกต้นจากอย่างเป็นกอบเป็นกำ ส่งผลทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในความหลากหลายของการนำไปใช้ประโยชน์ของต้นจาก รวมทั้งผู้วิจัยเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในครัวเรือน จึงเกิดแนวคิดที่จะศึกษาสภาพเศรษฐกิจของผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 10 ครัวเรือน โดยเป็นการศึกษาข้อมูลลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกต้นจาก ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจแต่ละครัวเรือนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกต้นจาก หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

อาชีพเกี่ยวกับต้นจากสามารถสร้างรายได้ที่ดีให้แก่คนในชุมชนได้

1.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครัวเรือนที่มีอาชีพเกี่ยวกับผลผลิตจากต้นจากในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

1.4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนที่มีอาชีพเกี่ยวกับผลผลิตจากต้นจากในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 10 ครัวเรือน

1.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ใช้เวลา 3 เดือน ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคม

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ต้นจาก หมายถึง ต้นไม้ตระกูลปาล์มเช่นเดียวกับมะพร้าว ซึ่งเป็นปาล์มเพียงชนิดเดียวที่เป็นพืชในป่าชายเลนและมีลำต้นอยู่ใต้ดิน

พอนจาก หรือที่ภาษาถิ่นเรียกว่า ปงจาก หมายถึง ส่วนประกอบของต้นจากอย่างหนึ่งมีความเบา นามาเป็นทุนสำหรับเกาะเวลาว่ายน้ำ เพื่อไม่ให้จม

ทางจาก หมายถึง ส่วนประกอบของต้นจาก มีลักษณะก้านเรียวยาว สามารถนำมาทำปลอกแจวเรือได้

ใบจาก หมายถึง ส่วนประกอบของต้นจาก จะมีลักษณะคล้ายๆ กับใบมะพร้าวแต่มีขนาดใหญ่กว่า มีลักษณะทั้งใบอ่อนและใบแก่

น้ำส้มจาก หมายถึง สิ่งที่ได้จากต้นจากโดยเป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากน้ำตาลจากใช้วิธีการหมัก เป็นที่นิยมของผู้ที่เลี้ยงกุ้งมาก เพราะสามารถนำไปหมักผสมกับอาหารกุ้ง และช่วยให้กุ้งในบ่อกุ้งไม่เน่าเสีย

น้ำตาลเมา หมายถึง สิ่งที่ได้จากต้นจากโดยการแปรรูปจากผลิตภัณฑ์น้ำส้มจากใช้วิธีการหมักนานกว่าน้ำส้มจาก

นกกจาก หมายถึง ส่วนประกอบของต้นจากอย่างหนึ่ง เมื่ออ่อนก็นำไปต้มกินกับน้ำพริก หรือนำไปแกงกะทิรับประทานได้

น้ำตาลจาก หมายถึง สิ่งที่ได้จากต้นจากในเดือนเมษายน มีรสชาติเหมือนกับน้ำตาลโตนด

ลูกจาก หมายถึง ส่วนประกอบของต้นจากเป็นส่วนผลหมาจาก หมายถึงเป็นอุปกรณ์ใช้วิดน้ำในเรือ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนลักษณะของพื้นที่เหมาะสมในการปลูกต้นจาก

1.7.2 ทำให้ทราบ รายรับ-รายจ่าย ในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับผลผลิตจากต้นจาก

1.7.3 สามารถใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำอาชีพที่เกี่ยวข้องกับต้นจากในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการ “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ภาคใต้กับเศรษฐกิจประเทศไทย

ภาคใต้กับเศรษฐกิจประเทศไทยในพื้นที่นี้มีประมาณ 38 เปอร์เซ็นต์ที่ขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรคำว่าภาคการเกษตรในที่นี้คือขึ้นกับยางพารา ประมง อุตสาหกรรมต่อเนื่องและการท่องเที่ยวเล็กน้อย รายได้กลุ่มใหญ่ที่สุดคือกลุ่มภาคการเกษตร ปัจจุบันสถานการณ์โดยรวมขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจโลกมากกว่า (สมศักดิ์ หุ่นงาม, 2553)

2.2 เศรษฐกิจจังหวัดตรัง

จังหวัดตรังอยู่ทางฝั่งตะวันตกของประเทศไทยมีพื้นที่รวม 4,941.4 ตารางกิโลเมตร ชายฝั่งทะเลติดกับมหาสมุทรอินเดียมีความยาว 119 กิโลเมตร มีพื้นที่เกาะจำนวน 46 เกาะ มีประชากรทั้งสิ้น 587,930 คน รายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี 2539 เท่ากับ 46,584 บาท เป็นอันดับที่ 10 ของภาคใต้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในปี 2539 มีมูลค่ารวม 18,682.4 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 7.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้โครงสร้างการผลิตในภาคเศรษฐกิจสำคัญประกอบด้วยภาคเกษตรกรรมร้อยละ 50.7 รองลงมาได้แก่ สาขาการค้าปลีกค้าส่ง ร้อยละ 13.6 และสาขาบริการ ร้อยละ 7.0 ภาคเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก มีความเป็นไปในส่วนของ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน แต่ยังคงมีหนึ่งในภาคเกษตรกรรมที่มีลักษณะเป็นพืชชนิดหนึ่งที่ยังคงสร้างรายได้ให้แก่ประชากรชาวภาคใต้ ซึ่งเป็นจำนวนปริมาณที่น้อยของจำนวนประชากรในภาคใต้ เนื่องจากต้นจากเป็นพืชที่ต้องปลูกในบริเวณที่มีลักษณะเป็นดินโคลนมีน้ำขังเป็นระยะๆ รวมถึงน้ำที่ต้องมีลักษณะเป็นน้ำกร่อย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553)

2.3 ลักษณะทางกายภาพของต้นจาก

ต้นจากเป็นพืชปลูกง่าย สามารถขึ้นเองได้โดยธรรมชาติเป็นต้นไม้ตระกูลปาล์ม เช่นเดียวกับมะพร้าว จาก (Nypa) เป็นพืชจำพวกปาล์มที่มีชื่อสามัญว่า Nipa Palm โดยมีการจัดอยู่ในวงศ์ย่อย Nypodeae ซึ่งมีสกุลเดียว (Nypa) และเป็นปาล์มเพียงชนิดเดียวที่เป็นพืชในป่าชายเลน

และมีลำต้นอยู่ใต้ดิน นับเป็นพืชเก่าแก่มาชนิดหนึ่ง ที่มีซากดึกดำบรรพ์อายุถึง 70 ล้านปี จะอยู่รวมเป็นกอหลายๆ กอหนาแน่นมากชอบพื้นที่ค่อนข้างแฉะหรืออยู่ริมน้ำจึงเรียกบริเวณที่มีต้นจากอยู่หนาแน่นว่า ป่าจาก ต้นจากนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย (นิรนาม, 2553)

ภาพที่ 2.1 ลักษณะวงทลายจาก

ภาพที่ 2.2 ลักษณะลำต้นของต้นจาก

ที่มา: www.bloggang.com สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2553

ภาพที่ 2.3 ตักจากที่เย็บเรียบร้อย

ภาพที่ 2.4 ลักษณะของลูกจาก

ที่มา: www.bloggang.com, www.webboard.playpark.com สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2553

2.4 การใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของต้นจาก

พอนจาก ส่วนนี้เด็กๆ จะนำมาเป็นท่อนสำหรับเกาะเวลาว่ายน้ำเพื่อไม่ให้จมน้ำหรือจะนำมาไม้มาเสียบไว้ด้านซ้ายขวาของพอนจากเพื่อให้เป็นด้ามจับของท่อนเวลาว่ายน้ำก็ได้ นอกจากนี้เด็กๆ ยังสามารถนำพอนจากมาทำเป็นของเล่นต่างๆ มากมายทั้ง เรือ ปืน หรือดาบ ซึ่งจริงๆ แล้วพอนจากนั้น เป็นสิ่งที่เหลือใช้ แต่เด็กๆ ก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ส่วนที่เหนือขึ้นมาเล็กน้อยของพอนจาก ก็สามารถตัดมาทำไม้ดอกดีเจียงปลาสำหรับชาวประมงโดยเลือกตัดพอนจากให้มีขนาดพอดีมือจับใช้ดีเจียงปลา เมื่อจับปลามาได้ ด้านหลังของทางจากก็สามารถนำมาทำปลอกแฉกเรือได้ปลอกแฉกเรือได้ มีข้อดีกว่าปลอกแฉกเชือกไนลอน คือมีความเหนียวกว่า แต่ข้อเสียก็คือไม่ทนทานนอกจากนั้นยังสามารถทำด้ามจากได้อีกแต่ต้องใช้เพียงชั่วคราวเท่านั้น เพราะไม่แข็งแรง ดังนั้นจึงต้องทำเตรียมไว้หลายๆ อัน หรือใส่ได้ท้องเรือที่มีน้ำขังนิดหน่อย เพื่อไม่ให้มันกรอบและคงความเหนียวอยู่และเวลาใช้ก็ต้องวิดน้ำ ใส่ปลอกแฉกก่อนเพื่อให้เหนียวไม่ขาดง่าย นอกจากนี้ยังสามารถทำด้ามจากชั่วคราวที่ไม่ต้องการความคงทนถาวร โดยชาวประมงยังใช้ส่วนของทางจากเก่ามาทำเป็นตะแกรงย่างปลาอีกด้วย

ใบจาก จะมีลักษณะคล้ายๆ กับใบมะพร้าวแต่มีขนาดใหญ่กว่าใบอ่อนที่เพิ่งแตกยอดคนนั้นนำมาทำวนบุหรี่ยุบส่วนใบนำมาห่อขนมจากอย่างที่เราพบเห็นกันในปัจจุบันใบแก่จะเย็บเป็นด้ามจากมุงหลังคาหรือกั้นฝาบ้าน นำมาทำกระชัง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับเตินท์ทำเป็นเพิงอาศัยพักผ่อนเวลาไปทำนา ทำสวนหรือใช้กันแดดกันฝนบนเรือแจวกระชังนั้นกันความร้อนได้ดีกว่าเตินท์มาก เพราะใบจากที่ซ้อนๆ กันก็เป็นฉนวนกันความร้อนอย่างดีเลย ดังนั้นคนก็เลยนำใบจากมาทำฝาชิงที่ใช้นั่ง อาหารต่างๆ เพราะใบจากทนความร้อนเปรียบเสมือนฉนวนกันความร้อนสามารถทำตัวเองโดยไม่ต้องซื้อหรือจะทำฝาชิงครอบกับข้าวก็ได้ นอกจากใบจากอ่อนยังสามารถทำหมากจากใช้วิดน้ำในเรือได้อีกและยังดีกว่าหมากวิดน้ำอื่นๆ เพราะหมากจากนั้นไม่กินเนื้อไม้ทำให้เนื้อไม้ไม่เสียเรือไม่ทะลุ ใบจากยังใช้ทำแมงดากันฝนได้และยังสามารถทำของเล่นได้นั้นก็คือลูกโดนก้านจากยังสามารถนำมาทำเสวียนหม้อและไม้กวาดได้

นกจาก เมื่ออ่อนก็นำไปต้มกินกับน้ำพริกหรือนำไปแกงกะทิรับประทานก็ได้ งวงจากอ่อนสามารถทำไม้กวาดหรือแป้ปดแมลงได้หรือทำชดหรือแปรงล้างกระบอกตาลเวลาทำน้ำตาลจากได้อีก

น้ำหวานของต้นจากหรือน้ำตาลจาก มีรสชาติเหมือนกับน้ำตาลโตนดและสามารถนำไปเคี่ยวเพื่อทำน้ำผึ้งจาก หรือจะหมักเพื่อทำน้ำส้มจากก็ได้ ซึ่งปัจจุบันนี้น้ำส้มจากก็เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เลี้ยงกุ้งมาก เพราะสามารถนำไปหมักผสมกับอาหารกุ้งและช่วยให้กุ้งไม่เน่าเสียอีกด้วย น้ำส้มจากนั้นก็นำไปทำน้ำตาลเมาได้นอกจากนี้หากนำน้ำตาลจากไปเคี่ยวหลังจากเคี่ยวได้

น้ำผึ้งจากแล้วก็จะได้น้ำตาลปึกหรือเคี้ยวต่อเป็นดั่งเม ดั่งเมเป็นขนมที่เด็กสมัยก่อนชอบมาก เพราะเมื่อก่อนไม่ได้มีขนมขบเคี้ยวมากเหมือนปัจจุบันเวลาที่ทำดั่งเม เด็กๆ ก็จะเตรียมใบจากมา รองดั่งเมไว้เพราะดั่งเมจะไม่ติดที่ใบจาก

ลูกจาก ลูกจากอ่อนสามารถนำไปแกงรับประทานได้หรือเมื่อปล่อยให้อ่อนพอเหมาะก็สามารถนำมาลวกแ้วหรือเชื่อมรับประทานเป็นขนมหวานหรือทานกับไอศกรีมได้ (นิรนาม,2553)

2.5 สภาพทั่วไปของตำบลบางหมาก

ตำบลบางหมากอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกันตังทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 26 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 33.884 กิโลเมตร

อาณาเขตตำบล :

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลบางเป่า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลคลองชีล้อม อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง และแม่น้ำตรัง

จำนวนประชากรของตำบล :

จำนวนประชากรในเขต อบต. 5,000 คน

แหล่งน้ำ

ลำน้ำ/ลำห้วย จำนวน 9 สาย

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

บ่อน้ำตื้น จำนวน 23 แห่ง

บ่อโยก จำนวน 13 แห่ง

ประปาหมู่บ้าน จำนวน 13 แห่ง

อาชีพของประชากรตำบลบางหมาก

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน ทำนา สวนผลไม้ และประกอบอาชีพรับจ้างในงานภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม นอกจากนี้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพควบคู่กัน คือ รับจ้างและเกษตรกรรม (องค์การบริหารส่วนตำบลบางหมาก, 2553)

2.6 รายรับ-รายจ่าย

2.6.1 การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

หมายถึง การจดบันทึกรายการข้อมูลด้านการเงินของการปฏิบัติงาน เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางการเงินตลอดจน ผลของการดำเนินงานนั้นไว้ว่าคงเหลือเงินหรือไม่ จำนวนเท่าไร

2.6.2 ประโยชน์ของการทำบัญชีรายรับราย – รายจ่าย

- (1) ทำให้ทราบฐานะทางการเงินในการปฏิบัติงาน
- (2) ใช้ประกอบการวางแผนในการทำงาน หรือในการใช้จ่ายเงิน
- (3) ใช้ในการติดตามการทำงานด้านต่างๆ
- (4) ทำให้ทราบปัญหาในการทำงาน และแก้ไขทัน
- (5) ใช้รายงานผลการดำเนินงาน
- (6) ใช้ข้อมูลรายจ่ายปรับลดราคาใช้จ่ายเพื่อให้เหลือเงิน หรือได้กำไรเพิ่มขึ้น
- (7) นำวิธีการจัดทำบัญชีไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.6.3 หลักการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

หลักการทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีดังนี้

- (1) รายรับ เป็นข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับเงินเข้ามา เช่น ค่าหุ้น เงินกู้ ค่าขายของ ค่าขาย
ผลิตผล
- (2) รายจ่าย เป็นข้อมูลรายจ่ายทั้งหมดในการประกอบกิจการนั้นๆ เช่น ค่าขนส่ง ค่าซื้อ
วัสดุ ค่าจ้างแรงงาน
- (3) เงินคงเหลือ ได้แก่ ผลต่างระหว่างรายรับรายจ่ายทั้งหมด

2.6.4 การสรุปบัญชีรายรับ – รายจ่าย

การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ต้องสรุปบัญชีเป็นขั้นตอนสุดท้าย ดังนี้

- (1) รายรับมากกว่ารายจ่าย ซึ่งหักเงินค่าหุ้นเงินกู้ที่ใช้ในการลงทุนแล้วคือกำไร
- (2) รายรับน้อยกว่ารายจ่าย ซึ่งหักเงินค่าหุ้นเงินกู้ที่ใช้ในการลงทุนแล้วคือขาดทุน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการจัดทำโครงการเรื่อง “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” เป็นลักษณะการศึกษาเชิงสำรวจข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มเกษตรกรในตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 10 ครัวเรือน โดยวิธีการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจะทำการประมวลผลโดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีขั้นตอนจัดทำโครงการดังนี้

3.1 รูปแบบการจัดทำโครงการและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดทำโครงการ “เรื่องการศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” มีวิธีการและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1.1 การสำรวจเอกสาร (Documentary Survey) ได้แก่การรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ สื่อทางอินเทอร์เน็ต และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้บูรณาการสร้างกรอบความคิดในการจัดทำโครงการ

3.1.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) ได้แก่การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครัวเรือนที่มีอาชีพเกี่ยวกับผลผลิตจากต้นจากในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 10 ครัวเรือน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนที่มีอาชีพเกี่ยวกับผลผลิตจากต้นจากในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 10 ครัวเรือน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์

3.4 การสร้างเครื่องมือ

3.4.1 กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของเนื้อหา

3.4.2 กำหนดลักษณะของคำถามตามขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์

3.4.3 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ

3.4.4 ร่างแบบสอบถาม

3.4.5 นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไข

3.4.6 ปรับปรุงแก้ไข

3.4.7 นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งเพื่อความถูกต้อง

3.4.8 จัดเตรียมแบบสอบถามตามจำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง

3.4.9 นำไปใช้จริง

3.5 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานการจัดทำโครงการเรื่อง “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” ของกลุ่มผู้ที่ประอาชีพเกี่ยวกับผลิตผลจากต้นจาก เก็บรวบรวมโดยการออกสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อคณะผู้จัดทำได้ทำการสำรวจแบบสอบถามและนำมาตรวจสอบแล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาประเมินผลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการคำนวณหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

6.1 อธิบายรายรับรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนตัวกลางเลขคณิต

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนคะแนนในข้อมูลนั้น

บทที่ 4

ผลการดำเนินการ

4.1 ลักษณะทางกายภาพและชีวภาพของต้นจากของหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตำบลบางหมากอยู่ในการปกครองของอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ สลับที่ลุ่ม พื้นที่ทั้งหมด 33.88 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 2,117.62 ไร่ ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน มีลำน้ำธรรมชาติที่สำคัญไหลผ่านคือ แม่น้ำตรัง ทำให้มีน้ำใช้ในการเกษตรตลอดทั้งปี พื้นที่มีทั้งพื้นที่ที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำลำคลอง และที่ราบเนินขนาดเล็ก ดินที่พบมีทั้งดินโคลน ดินเหนียว แหล่งน้ำมีทั้งน้ำจืดและน้ำกร่อย ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกต้นจากเป็นอย่างมาก

4.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน ทำนา สวนผลไม้ และประกอบอาชีพรับจ้างในงานภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม นอกจากนี้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพควบคู่กัน คือ รับจ้างและเกษตรกรรม มีหน่วยธุรกิจในพื้นที่ คือ ปั้มน้ำมัน จำนวน 1 แห่ง ร้านค้า(ร้านขายของชำ) จำนวน 3 แห่ง โรงสีข้าว จำนวน 3 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 1 แห่ง

ประชากรรวม 5,278 คน เป็นชาย 2,611 คน หญิง 2,667 คน จำนวนครัวเรือน 1,243 ครัวเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คือทำสวนยางพาราและรับจ้างกรีดยาง ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นชุมชนที่มีชีวิตที่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความเป็นเครือญาติค่อนข้างสูง ดำเนินชีวิตตามระบบประเพณีแบบเดิม คนในชุมชนยึดมั่นปฏิบัติตามแนวทางหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยมีผู้นำทางศาสนาที่ถือเป็นผู้นำคือ โต๊ะอิหม่าม และผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายก อบต. แม้ว่าประชาชนชุมชนบางหมากจะดำเนินชีวิตตามระบบประเพณีดั้งเดิม แต่เนื่องด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสาเหตุให้คนในชุมชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปด้วย แต่การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตดังกล่าวก็นำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ในชุมชน เช่น ปัญหาการลักขโมย ปัญหายาเสพติด ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาอุบัติเหตุจากการใช้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ตลอดจนปัญหาการรुक้าเขตแดน ปัญหาหมอดก ปัญหาชู้สาว และที่สำคัญที่กำลังจะเป็นปัญหาคือเรื่องหนี้สินกองทุนหมู่บ้านเพราะหลังจากการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมีการฟ้องร้องสมาชิกเพื่อให้ชำระเงินกู้ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่นำสู่ความขัดแย้ง บางปัญหาที่สามารถจัดการให้จบลงในพื้นที่ โดยพึ่งพาผู้นำชุมชนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

4.3 พื้นที่เหมาะสมในการปลูกต้นจาก

1.ลักษณะของดิน ลักษณะของดิน ดินบริเวณป่าจากเป็นดินโคลน ดินเหนียวที่เกิดจากการทับถมของตะกอนที่แขวนลอยในน้ำ เนื้อดินเป็นดินโคลนเนื้อละเอียดสีค่อนข้างดำ

2.สภาพแหล่งน้ำ สภาพแหล่งน้ำมีน้ำทะเล ขึ้นถึงและน้ำจืดไหลผ่านหรือเรียกว่าน้ำกร่อยระดับน้ำไม่คงที่เนื่องจากได้รับอิทธิพลของสภาวะน้ำขึ้น – น้ำลง สภาพน้ำ น้ำค่อนข้างขุ่น เนื่องจากมีตะกอนดินและอินทรีย์วัตถุแขวนลอยอยู่ ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกต้นจากเป็นอย่างมาก

3.สภาพอากาศ สภาพอากาศ อากาศสดชื่นเนื่องจากมีประชากรจากอยู่อย่างหนาแน่น มีร่มเงาที่เกิดจากใบจาก มีกระแสลมพัดอ่อนๆ เป็นระยะๆ

4.4 สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนที่มีอาชีพเกี่ยวกับต้นจาก

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งครัวเรือนทั้ง 10 ครัวเรือน เป็นผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากที่มีพื้นที่เพาะปลูกเอง ส่วนรายได้ที่ไม่แน่นอนเนื่องจากผลผลิตที่ได้ขึ้นขึ้นกับภูมิอากาศ ถ้าเป็นช่วงที่ฝนตกจะทำให้ผลผลิตที่ได้จะลดน้อยลงกว่าปกติ โดยพบว่า ยอดจาก เป็นผลผลิตที่มีการจำหน่ายในทุกครัวเรือน เนื่องจากยอดจากสร้างรายได้ที่ดีให้แก่ ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจาก เนื่องจากมีวิธีการไม่ยุ่งยากในการจำหน่าย เมื่อตัดจากต้นก็สามารถจำหน่ายได้ ถ้ามีคนมาหมายยอดจากก็ไม่ต้องลงมือตัดเอง เพราะมีพื้นที่เพาะปลูกเอง ส่วนลูกจาก มีเพียงผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากเพียง 1 รายเท่านั้น ที่จำหน่ายผลผลิตชนิดนี้ เนื่องจากจะต้องมีการแปรรูปเป็นลูกจากเชื่อมก่อนจำหน่าย คือ ทำลูกจากเชื่อมก่อนถึงจะจำหน่ายได้ ถ้าเป็นใบจากจะจำหน่ายได้ก็ต่อเมื่อมีการลอกใบจากแล้วนำไปตากแดดให้แห้งก่อนถึงจะจำหน่ายได้

สำหรับรายได้จากผลผลิตต้นจากเมื่อเปรียบเทียบตามประเภทผลผลิตระหว่าง ยอดจาก ลูกจาก และใบจาก พบว่าในระยะเวลา 3 เดือนที่เก็บข้อมูล ยอดจากสร้างรายได้สูงสุด 20,000 บาท รองลงมาคือใบจาก 15,000 บาท และ ลูกจากน้อยที่สุด 13,000 บาท รายได้เฉลี่ย 20,050 บาท

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการดำเนินการ

5.1 สรุปและอภิปรายผลการดำเนินการ

จากการดำเนินการจัดทำโครงการเรื่อง “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” เป็นลักษณะการศึกษาเชิงสำรวจข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มเกษตรกรในตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 ครัวเรือน โดยวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ ต้นจากเป็นพืชปลูกง่าย ชอบน้ำ พื้นที่เหมาะสมในการเพาะปลูกต้นจากต้องเป็นพื้นที่ที่มี ลักษณะของดิน เป็นดินโคลน ดินเหนียวที่เกิดจากการทับถมของตะกอนที่แขวนลอยในน้ำ เนื้อดินเป็นดินโคลนเนื้อละเอียดสีค่อนข้างดำ สภาพแหล่งน้ำ เป็นแหล่งน้ำมีน้ำทะเล ขึ้นถึงและน้ำจืดไหลผ่านหรือเรียกว่าน้ำกร่อยระดับน้ำไม่คงที่เนื่องจากได้รับอิทธิพลของสภาวะน้ำขึ้น – น้ำลง สภาพน้ำ น้ำค่อนข้างขุ่น เนื่องจากมีตะกอนดินและอินทรีย์วัตถุแขวนลอยอยู่ ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกต้นจากเป็นอย่างมาก

รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในชุมชนหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สามารถสรุปได้ดังนี้จากกลุ่มตัวอย่างในระยะเวลา 3 เดือนที่เราได้ทำการศึกษามีรายได้สูงสุด 35,000 บาท รายได้ต่ำสุด 9,000 บาท รายได้เฉลี่ย บาท รายจ่ายสูงสุด 43,200 บาท รายจ่ายต่ำสุด 30 บาท รายจ่ายเฉลี่ย 15,228.57 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากเป็นรายได้ดี ถ้าหากผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากทำการจำหน่ายผลิตผลจากต้นจากทั้งหมดจะส่งผลทำให้มีรายได้จำนวนมาก รายจ่ายเป็นรายจ่ายที่ไม่สูงมาก เป็นการลงทุนที่อาจได้กำไรหรือขาดทุนขึ้นกับการวางแผนการใช้จ่ายเงินของแต่ละครัวเรือน สรุปได้ว่าได้ว่าการประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากเป็นอีกหนึ่งช่องทางของการประกอบอาชีพที่มีความน่าสนใจลงทุนเพราะสามารถสร้างรายได้อย่างเป็นกอบเป็นกำให้แก่ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันป่าจากมีพื้นที่ลดจำนวนลงมากเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่หันไปปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างอื่นเช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ส่งผลให้ป่าจากลดจำนวนลงซึ่งผู้วิจัยมองว่าการลดลงของป่าจากอาจส่งผลต่อการไหลของน้ำทำให้การไหลของน้ำหรือทางสำหรับการไหลของน้ำเปลี่ยนแปลงไปอาจส่งผลให้น้ำท่วมได้เนื่องจากไหลของน้ำไม่สามารถระบายไปสู่แหล่งแม่น้ำขนาดใหญ่ได้และยังอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศด้วย เช่น ป่าจากถือเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตจำนวนมาก

มากมาย เช่น ปลา กุ้ง ปลา หอย และสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ อีกจำนวนมาก ทั้งนี้อาจส่งผลต่อการลดลงของที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตดังกล่าวและยังมีความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตป่าจากยังมีคุณประโยชน์ต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้คนในชุมชนเหมาะสำหรับการศึกษาเรียนรู้และอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ตลอดไป ร่วมกันรักษาป่าจากแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความหลากหลายรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่คู่กับหมู่บ้านเพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลานสืบไป

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มป่าจาก วลัยลักษณ์.2551.ป่าจาก.(ออนไลน์).สืบค้นจาก:

<http://webhost.wu.ac.th/pakpanang/jark.asp> (6 กันยายน 2553)

คุณตาคุณยายเล่าเรื่องจาก.2550.จาก.(ออนไลน์).สืบค้นจาก:<http://www.kanchanapisek.or.th>
(26มิถุนายน2553)

ชมรมนิคมไพร สุราษฎร์ธานี.2551.ระบบนิเวศป่าจาก.(ออนไลน์).สืบค้นจาก:

<http://www.thaisurat.com/korlang.htm>.(22ตุลาคม 2553)

ร่วมสร้างสังคมชุมพร.2552.ระบบนิเวศป่าจาก (ออนไลน์).สืบค้นจาก:

<http://gotoknow.org/blog/buildchumphon/192289> (4 สิงหาคม 2553)

วิกิพีเดีย. 2547. จาก.(ออนไลน์).สืบค้นจาก:<http://th.wikipedia.org/wiki/>.(12 มกราคม 2553)

สราญกรมวัฒนธรรมไทยเล่มที่ 15.2545.จาก.(ออนไลน์).สืบค้นจาก: <http://www.thairath.co.th>
(18 กรกฎาคม 2553)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).2552.การบริหารจัดการส่วนท้องถิ่น.(ออนไลน์).สืบค้น
จาก:<http://www.vijai.org/research/project>.(15เมษายน2553)

ภาคผนวก ก

ตารางบันทึกผลการศึกษา

ตารางที่1 รายได้จากต้นจาก(ไร่/ครัวเรือน) ตามประเภทของการจำหน่าย

ครัวเรือน	ยอดจาก			ถูกจาก			ใบจาก		
	รายได้ (วัน)	รายได้ (เดือน)	รายได้ (3 เดือน)	รายได้ (วัน)	รายได้ (เดือน)	รายได้ (3 เดือน)	รายได้ (วัน)	รายได้ (เดือน)	รายได้ (3 เดือน)
1	250	6,500	12,000	-	-	-	49	1,470	8,000
2	350	10,000	18,000	-	-	-	-	-	-
3	350	10,000	20,000	-	-	-	56	1,680	8,000
4	200	5,500	9,500	-	-	-	-	-	-
5	280	8,500	9,000	-	-	-	-	-	-
6	250	6,500	10,000	-	-	-	94	2,820	8,500
7	260	7,000	9,000	-	-	-	-	-	-
8	300	9,000	9,500	100	3,000	13,000	104	3,120	12,000
9	660	20,000	20,000	-	-	-	110	3,300	15,000
10	180	5,000	17,000	-	-	-	110	3,300	15,000

ตอนที่2 แสดงรายรับของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อเดือน)

รายการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า1,000บาท	0	0
1,001-5,000บาท	0	0
5,001-10,000บาท	7	70
10,001-15,000บาท	2	20
มากกว่า15,000บาท	1	10
รวม	10	100.00

ตารางที่3 แสดงรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อเดือน)

รายการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า1,000บาท	3	30
1,001-5,000บาท	5	50
5,001-10,000บาท	2	20
10,001-15,000บาท	0	0
มากกว่า15,000บาท	0	0
รวม	10	100.00

ตารางที่4 แสดงอุปสรรคและปัญหาในการประกอบอาชีพ

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1.ด้านภูมิอากาศ (ช่วงฤดูฝน)	6	60
2.ด้านการเดินทางขนส่ง ผลิตผลออกจำหน่าย	1	10
3.ความสะดวกในการผลิต ผลิตภัณฑ์	1	10
4.ความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ เช่นเสวียนหม้อ ตะกร้า กระเช้า	2	20
รวม	10	100.00

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1.อยากให้มีการให้ความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์จากผู้มีประสบการณ์มีความรู้โดยตรง	5	50
2.อยากให้มีการพัฒนาวิธีการใหม่ นอกเหนือจากวิธีการการรมควันด้วยกำมะถัน	2	20
3.อยากให้มีการพัฒนาเส้นทางในการเดินทางขนส่งเพื่อการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีความสะดวกมากกว่านี้	1	10
4.อยากให้มีการพัฒนาอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจาก	2	20
รวม	10	100.00

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามและสรุปแบบสอบถามในรูปตาราง

เดือน.....

โครงการศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชนในหมู่ที่ 4

ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

แบบสอบถาม ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจาก

หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตอนที่ 1 สภาพครอบครัว

ชื่อ-สกุล ผู้ตอบแบบสอบถาม

นาย/ นาง/ นางสาว..... อายุ.....ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

หมายเหตุ.....

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
 - ผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจาก.....คน
-

ตอนที่ 2 การประกอบอาชีพ

-พื้นที่ในการเพาะปลูกจำนวน.....ไร่

-ระยะเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต.....เดือน

-ลักษณะพื้นที่ในการเพาะปลูก

ก.....

.....

.....

.....

-รายรับ/เดือน.....บาท

รายได้จากต้นจาก/ไร่/ครัวเรือน

ยอดจากจำหน่ายเองวันละ..... จำหน่าย.....รายได้.....บาท/วัน/เดือน /ปี

ลูกจากจำหน่ายเองวันละ..... จำหน่าย.....รายได้.....บาท/วัน/เดือน /ปี

น้ำตาลจากจำหน่ายเองวันละ..... จำหน่าย.....รายได้.....บาท/วัน/เดือน /ปี

ใบจากจำหน่ายเองวันละ..... จำหน่าย.....รายได้.....บาท/วัน/เดือน /ปี

รายจ่ายต่อเดือน.....บาท

รายจ่ายจากกิจกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์จากต้นจาก(ไร่/ครัวเรือน)

ค่าเดินทาง(น้ำมันเชื้อเพลิง).....บาท

ค่าอุปกรณ์ในการประกอบกิจกรรมการผลิต.....บาท

ค่าจ้าง/เหมาส่วนประกอบของต้นจาก.....บาท

อุปสรรคและปัญหาในการประกอบอาชีพ

ปัญหา	เห็นด้วย	เพราะ
1.ด้านภูมิอากาศ (ช่วงฤดูฝน)		
2.ด้านการเดินทางขนส่ง ผลิตผลออกจำหน่าย		
3.ความสะดวกในการผลิต ผลิตภัณฑ์		
4.ความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น เสวียนหม้อ ตะกร้า กระเช้า		

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ	เห็นด้วย	เพราะ
1.อยากให้มีการให้ความรู้ใน การผลิตผลิตภัณฑ์จากผู้มี ประสบการณ์มีความรู้โดยตรง		
2.อยากให้มีการพัฒนาวิธีการ ใหม่นอกเหนือจากวิธีการการ รมควันด้วยกำมะถัน		
3.อยากให้มีการพัฒนาเส้นทาง ในการเดินทางขนส่งเพื่อการ จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีความ สะดวกมากกว่านี้		
4.อยากให้มีการพัฒนาอุปกรณ์ ในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับ ต้นจาก		

สรุปแบบสอบถามรูปตาราง จำนวน 10 ครั้วเรือนได้ดังนี้

ตอนที่1 สภาพครอบครัว

ครั้วเรือน	ชื่อ-นามสกุล	อายุ	สภาพภายใน ครอบครัว	จำนวน สมาชิกใน ครอบครัว	ผู้ประกอบ อาชีพเกี่ยวกับ ต้นจาก
1.	กิมเจียง กาหยิ	53	หัวหน้าครอบครัว	3	1
2.	ชำนาญ หวังจิ	46	แม่บ้าน	5	1
3.	พัชนี ส่งช่วย	42	แม่บ้าน	6	2
4.	สมจิตร จันช่วย	54	หัวหน้าครอบครัว	3	1
5.	โชคดี ผลผล	55	หัวหน้าครอบครัว	2	1
6.	ประคอง โพหลง	53	แม่บ้าน	4	2
7.	พรเทพ สาเหลา	65	หัวหน้าครอบครัว	1	1
8.	ชราพร เพชรเอียด	48	แม่บ้าน	5	2
9.	ปฐม โพหลง	65	หัวหน้าครอบครัว	2	2
10.	มัน เพชรเอียด	55	หัวหน้าครอบครัว	4	2

ตอนที่2 การประกอบอาชีพ

ครั้วเรือน	พื้นที่ปลูกต้น จาก/ไร่	จำนวนต้นจาก (ต้น)	ระยะเวลาเก็บ เกี่ยวผลผลิต	ลักษณะพื้นที่ใน การเพาะปลูก
1	2	2,000	3-4 เดือน	มีน้ำขัง เป็นดิน เลนโคลนและ เป็นน้ำกร่อย
2	7	1,220	2-3 เดือน	
3	8	1,240	2-3 เดือน	
4	1	1,265	2-3 เดือน	
5	4	1,200	2-3 เดือน	
6	2	1,300	2-3 เดือน	
7	3	1,222	2-3 เดือน	
8	5	1,240	2-3 เดือน	
9	10	1,200	2-3 เดือน	
10	2	1,200	2-3 เดือน	

รายได้จากต้นจาก(ไร่/ครัวเรือน)

ครัวเรือน	ขอจาก		ถูกจาก		ไปจาก	
	จำนวน	ราคา(บาท)	จำนวน	ราคา(บาท)	จำนวน	ราคา(บาท)
1	820 ยอด	6,500	-	-	200	49
2	1,460 ยอด	10,000	-	-	-	-
3	860 ยอด	10,000	-	-	250	56
4	760 ยอด	5,500	-	-	-	-
5	1,340 ยอด	8,500	-	-	-	-
6	835 ยอด	6,500	-	-	380	94
7	880 ยอด	7,000	-	-	-	-
8	1,390 ยอด	9,000	100 ถุง	1,000	415	104
9	1,590 ยอด	20,000	-	-	500	110
10	230 ยอด	5,000	-	-	500	110

รายจ่าย จากกิจกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์จากต้นจาก(ไร่/ครัวเรือน)

ครัวเรือน	ค่าเดินทาง(น้ำมันเชื้อเพลิง)	ค่าอุปกรณ์ในการประกอบกิจกรรมการผลิต	ค่าจ้าง/เหมาส่วนประกอบของต้นจาก
1	-	ถุงมือคู่ละ 30 บาท มีด 100 บาท	-
2	-	ถุงมือคู่ละ 15 บาท	-
3	300	ถุงมือคู่ละ 15 บาท	ค่าจ้าง 1,000-2,000 เหมา 3,000-8,000
4	-	ถุงมือคู่ละ 15 บาท	-
5	-	ถุงมือคู่ละ 15 บาท	-
6	300-400	มีด 300 บาท ยางมัดของ 60 บาท ถุงใส่ของ 120 บาท	ค่าจ้าง 1,000-3,000 เหมา 1,500-3,000
7	300-600	เครื่อง 300 บาท มีด 200 บาท ยางมัดของ 20	ค่าจ้าง 2,000-3,000 เหมา 3,000-10,000
8	30	ยางมัดของ 20 บาท ถุงมัดของ 60 บาท ถ่าน 30 บาท น้ำตาล 36 บาท	-
9	-	-	ค่าจ้าง 6,000-7,000
10	-	ถุงมือ 15 บาท มีด 100 บาท	-